

KYNOLOGIN KYNÄSTÄ - marraskuu 2021

VILKAS SYKSY

Aamut ja illat ovat tummuneet jo niin, etteivät mustat koirat enää erotu jaloittelureissuilla. Täytyy käsikopelolla taluttimesta tunnistaa, että tarpeet tulee tehtyä. Mutta niinhän tekevät sokeatkin. Päiväjaloittelut sentään voi tehdä valoisassa.

Minulla on kolme koira työn alla. Ne ovat vielä alkutaipaleella ja mm. jaloittelurutiineja harjoitellaan ahkerasti. Olosuhteiden pakosta jaloittelut on suoritettava pitkässä liinassa eli fleksissä. Fleksin avulla jaloiteltaessa näkee, ovatko koiran mahatoiminnot kunnossa tai tekeekö se tarpeitaan ollenkaan. Nuoret koirat pyrkivät kiertämään itsensä jumiin puiden taakse. Ajan kanssa opetetaan, miten sieltä pääsee pois ja sitten ei enää mennäkään puun taakse. Myöhemmin opetetaan vapaaksi laskeminen ja luokse tulo, niin kuin kaikille muillekin sivistyneille koirille. Periaate kuitenkin on seuraava: ensin tehdään tarpeet kytkettynä. Nuoret koirat saattavat tehdä aamuisin karkeat asiat jopa kahdesti. Jos koiralle jää kakkahätä, se ei opasta. Toimitusten jälkeen kutsutaan koira luo ja palkitaan. Koirilleni ovat osoittautuneet parhaiksi palkkioiksi ns. rupatteluhetket. Sitten vielä paras ja mieluisin palkinto eli: ”istu” ja vähän ajan päästä: ”vapaa!”. Kaikki tämä joko taluttimessa tai ilman koulutusvaiheesta riippuen. Ensi työ ja sitten huvi.

On huomioitava, että koira koulutetaan toiselle henkilölle – ei itselle. Tämä ”toinen henkilö” sattuu olemaan vielä sokea, eikä välttämättä ole etukäteen tietoa, kuka hän on. Hän saattaa olla ns. helppo tapaus eli luontainen koiraihminen tai täysin kokematon koira-asioissa.

Tottelevaisuus siis ennen kaikkea. On ajateltava joka mutkassa, miten sokea tämän homman koiransa kanssa hoitaisi. Laskeeko hän koiransa laakista vapaaksi ja toisten koirien kanssa riekkumaan? Siispä ensimmäinen opetus on, että koira ei lähde lätkimään ilman lupaa. Tosin lätkimään ei lähdetä luvankaan perästä!

Otetaanpa esimerkiksi minun aamujaloittelureissu, jonka valmistelu alkaa aamukuudelta. Ensimmäiseksi laitan koirille ruoat valmiiksi. Sen jälkeen hoidan oman ruokahuoltoni, joka koostuu samoista aineksista, jotka ovat koirillekin terveellisiä. Sitten alkaa päivän rankin vaihe, autoon siirtyminen. Nuoret humanterit eivät millään malttaisi kulkea rauhallisesti ja se ottaa jo vähän vanhan miehen voimille. Onhan sentään jo viideskymmenes koirankoulutusvuosi menossa. Joka tapauksessa on koiran aina istuttava ennen seuraavaa vaihetta, ennen ruokailus, ennen auton ovesta kulkua ja ennen autoon hyppäämistä. Samoin, koira ei saa hypätä ulos autosta kytkemättömänä ilman lupaa. Päämääränä on, että koira toimii oman nimensä kuultuaan vapaanakin.

Autoon laittaminen sujuu mainitsemalla koiran nimi. ”Kuin lantit pajatsoon”, yksi kerrallaan toisten odottaessa. Ensin järjestyksessä ja myöhemmin järjestystä vaihdellaan. Koirat alkavat funtsia, että ”kenetkähän se káskee seuraavaksi?” Koulutettavat koirat siirtyvät pikkuhiljaa vaiheeseen, jonka ilmenemisvaihetta kutsuisin sanalla *mimiikka*, joka karkeasti otettuna tarkoittaa matkimista. Koirilta vaan puuttuu siitä kaksi ”ihmisten luonteenpiirrettä”, jotka ovat *kehuminen* ja *mustasukkaisuus*. On lukemattomia tilanteita, jolloin koirat jonkun asian opittuaan pyrkivät siirtämään oppinsa kaverilleen. Koirille on loppujen lopuksi yksi hailee, missä järjestyksessä mennään autoon. Niitä ei jää asia askarruttamaan, eivätkä ne tunne mustasukkaisuutta, vaikka kaveri pääsee ensin. *Kerjääminen* on sen sijaan koirien ja ihmisten yhteinen luonteenpiirre. Koirat kerjäävät herkkuja ja huomiota, kuten ihmisetkin - joko salaa tai julkisesti.

Kun olin muutaman vuoden etäkouluttajana *Kerimäellä*, minulla oli siellä metsässä ainakin kilometrin mittainen ”estepolku”, joka päättyi järven rantaan. Siellä opetin ekaluokkalaisia mm. pysähtymään esteissä tai kiertämään ne. Tokaluokkalaiset saivat juoksennella vapaina seuraten meitä hieman kauempana. Polulla oli esteinä kantojen, kivien ja juurakoiden lisäksi kaatuneita puita, joita ei voinut kiertää, vaan ne oli ilmaistava. Sehän tuotti joillekin alokkaille vaikeuksia, mutta annas olla, apu olikin lähellä! Vapaana oleva vanhempi koira tuli omasta aloitteestaan vierelle ikään kuin näyttämään koulukaverilleen, miten pitää pysähtyä puunrungon eteen. Vastaavia tilanteita oli usein, kaikkia ei ehdi kertoamaan. Superpalkinto rannassa kuitenkin odotti molempia, se oli mahdollisuus päästä uimaan Suomen kirkasvetisimpään järveen, *Puruveteen!* Rupatteluhetkien ohella uintimahdollisuus oli hyvä motivaattori hankalalle polkukoulutukselle.

Tähän vuodenaikaan on koiran jaloittelureissulla pimeässä mukava kuunnella luonnon ääniä ja koirat ihmettelevät muutenkin kaikenlaista. Viimeisten parin viikon aikana on varmasti lukemattomia tuhansia hanhia ja muita äänekkäitä muuttolintuja lentänyt kylämme *Carnikavan* taivaalla suuntana etelä. Tuntuu kuin öiseen aikaan muuttoauroja olisi enemmän. Koirat eivät niistä juuri välitä, korkeintaan vilkaisevat päiväsaikaan.

Sen sijaa muuta kiinnostavaa metsässä pimeällä on. Liikkuvat varjot ovat aluksi lähes kaikkien koirien riesa. Pian koirat oppivat yhdistämään ne varjojen liikuttajiin eli itseensäkin. Kun varjot eivät haise millekään, kiinnostus loppuu. Tummat erikoisen muotoiset esineet, kuten kivet ja puupötkelöt, saattavat pimeässä olla herkemmille koirille kauhistus. Niitä ei uskalla mennä edes haistelemaan, mutta ajan myötä asia yleensä luontojaan korjaantuu. Ellei korjaannu, niin edessä on uran vaihto.

Eilinen ilta oli lämmin ja tuuleton. Iltajaloitteluaika on kahdeksan ja yhdeksän välillä, niin eilenkin. Kun sanoin fleksissä istuvalle Vera-oppilaalleni: ”vapaa”, se lähtikin

vikkellästi, mutta jo parin metrin päässä pysähtyi napsimaan ilmasta jotakin. Mitä, siitä en saanut selvää. Napsinta jatkui edelleen laajemmalla alueella. Parhaalla tahdollakaan en erottanut ilmassa mitään napsimisen aihetta. Labradorinnoutajalla on varmaan parempi näkö kuin minulla.

Tänään, mennessämme suorittamaan iltajaloittelua vähän yhdeksän jälkeen, poliisi pysäytti meidät Carnikavan aseman kohdalla. Emme löytäneet yhteistä kieltä ja niinpä poliisi sanoi vain: ”driving lisence”. Kaivoin ajokortin taskusta, poliisi tutki sitä ja tuntuikin olevan tyytyväinen. Hän ei yrittänytkaan puhua mitään ulkonaliikkumiskiellosta, joka oli alkanut kahdeksalta, vaan viittasi jatkamaan matkaa.

Eikös mitä, 300 metrin päästä oli oikein poliisijoukko pysäyttämässä liikennettä! Sanoin, etten puhu latviaa ja poliisi sanoi: ”dokuments”. Huonolla englannillani kysyin, että mitä dokumenttia hän tarkoittaa? Jatkoin, että olen ammattimainen koiran kouluttaja ja auton perässä on kolme labradoria, jotka pitää jaloitella. Poliisi ei saanut selvitettyä minulle dokumentin laatua ja hänkin viittasi sitten jatkamaan matkaa. Takaisin tullessa oli sama poliisi lähempänä kotiamme pitämässä ratsiaa. Ajattelin pysähtyä ihan syystä, mutta poliisi viittasi naureskellen, että voin ajaa eteenpäin. Olisin vaan suositellut sateessa ratsian pitämisen sijasta lähtemistä kotiin nukkumaan, sillä voimassa oli ulkonaliikkumiskielto.

Juha Herttuainen